

GRADOVI LJUDSKIH PRAVA U EUROPSKOJ UNIJI

VODIČ ZA POTPORU LOKALNIM VLASTIMA
U UKLJUČIVANJU LJUDSKIH PRAVA U
SVAKODNEVNI ŽIVOT LJUDI

Glavne pokrate

CoE	Vijeće Europe	NVO	nevladina organizacija
FRA	Agencija Europske unije za temeljna prava	OHCHR	Ured Ujedinjenih naroda za ljudska prava
LGBTIQ	lezbijke, homoseksualci, biseksualne, transrodne, nebinarne, interseksualne i queer osobe	UN	Ujedinjeni narodi
NHRI	nacionalna institucija za ljudska prava	UN-Habitat	Program Ujedinjenih naroda za ljudska naselja

Printed by Imprimerie Centrale in Luxembourg

Rukopis je dovršen u ožujku 2022.

© Agencija Europske unije za temeljna prava, 2024.

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Za svaku uporabu ili umnožavanje fotografija ili druge građe koja nije zaštićena autorskim pravom Agencije Europske unije za temeljna prava dopuštenje treba zatražiti izravno od vlasnika prava.

Ni Agencija Europske unije za temeljna prava ni osobe koje djeluju u njezino ime ne odgovaraju za uporabu podataka iz ove publikacije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2024.

Print ISBN 978-92-9489-010-8 doi:10.2811/177274 TK-02-21-824-HR-C

PDF ISBN 978-92-9489-000-9 doi:10.2811/467593 TK-02-21-824-HR-N

Izvor fotografija:

Naslovnica: © iStock/vitomirov

Stranica 1.: © FRA

Stranica 3.: © blvdone/stock.adobe.com

Stranica 4.: © Valmedia/stock.adobe.com

Stranica 5.: © Tom Wang/stock.adobe.com

Stranica 6.: © Grad Lund, fotografkinja: Eva-Marie Johnsson

Stranica 8.: © Menschenrechtsbüro Stadt Nürnberg, fotograf: Lothar Mantel

Stranica 12.: © Stadt Wien

Stranica 20.: © Vijeće za ljudska prava Grada Graza

Stranica 29.: © FRA

Stranica 41.: © FRA

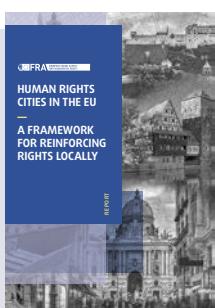
Kako ovaj vodič može pomoći gradovima?

Ovaj vodič može pomoći gradovima koji žele ojačati svoje napore u pogledu poštovanja ljudskih prava. Njegova je svrha potaknuti lokalne vlasti da usvoje više standarde ljudskih prava te poticati uzajamno učenje o ljudskim i temeljnim pravima.

U izradi ovog vodiča sudjelovali su Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), skupina gradova ljudskih prava i različiti stručnjaci u EU-u.

Vodič se temelji na obećavajućim praksama i iskustvima gradova, regija, stručnjaka, međunarodnih organizacija i mreža, koji su dostupni u izvješću FRA-e naslovom „Gradovi ljudskih prava u EU-u: Okvir za jačanje pravâ na lokalnoj razini“ (*Human rights cities in the EU: A framework for reinforcing rights locally*).

Pročitajte više na:

**Human rights
cities in the EU:
a framework for
reinforcing rights
locally (europa.eu)**

(Gradovi ljudskih prava u EU-u: Okvir za jačanje pravâ na lokalnoj razini) (europa.eu)

Ne može se primijeniti univerzalni pristup

Dužnost poštovanja ljudskih i temeljnih prava primjenjuje se na sve lokalne vlasti. Međutim, gradovi, općine i regije u EU-u razlikuju se prema svojoj strukturi, sastavu, ovlastima i veličini.

→ Ovaj je vodič općenit. Valja ga tumačiti imajući na umu nacionalni i lokalni kontekst, uključujući ustavne tradicije i ovlasti.

Ne postoji postupak akreditacije koji grad može proći kako bi postao grad ljudskih prava. Taj se status temelji na vlastitoj izjavi.

→ Lokalne vlasti mogu upotrebljavati vodič za izradu i provedbu vlastitih politika i strategija za svaku pojedinačnu fazu.

► Videozapis je dostupan na sljedećoj poveznici:

Gradovi ljudskih prava (Human rights cities) | Agencija Europske unije za temeljna prava (europa.eu)

Što je „grad ljudskih prava“?

Ovaj se naziv primjenjuje kada se lokalne vlasti, lokalne inicijative i stanovnici gradova putem deklaracije obvežu i zajedno rade na promicanju međunarodnih standarda i normi u području ljudskih prava. Grad poduzima mjere kako bi ispunio te standarde i izradio politike utemeljene na pravima o širokom rasponu pitanja, čime doprinosi poštovanju i promicanju ljudskih prava.

Inicijativa za gradove ljudskih prava pokrenuta je 1997. u Rosariju (Argentina). Otada su je usvojile brojne druge lokalne vlasti diljem svijeta, kao što su Porto Alegre (Brazil), Jakarta (Indonezija), Gwangju i Seul (Južna Koreja), York (Ujedinjena Kraljevina) ili Washington DC (Sjedinjene Američke Države). U EU-u je inicijativa usvojena u gradovima kao što su Graz, Salzburg i Beč (Austrija), Torino (Italija), Middelburg i Utrecht (Nizozemska), Barcelona i Valencia (Španjolska) te Lund (Švedska). Drugi gradovi, kao što je Turku (Finska), trenutačno rade na postizanju statusa grada ljudskih prava.

Pojam koji nadilazi gradove

Opći pojam „grad“ može se primjenjivati na različita administrativna područja, kao što su gradovi, općine, okruzi, županije, pokrajine i regije.

Ljudska prava ili temeljna prava?

Pojam „ljudska prava“ odnosi se na sva građanska, politička, gospodarska, društvena i kulturna prava, kako su utvrđena u međunarodnim pravnim instrumentima. Pojam „temeljna prava“ odnosi se na prava koja su uključena u Povelju EU-a o temeljnim pravima i odražavaju se u općim načelima prava EU-a.

→ Ovaj se vodič bavi provedbom ljudskih i temeljnih prava na lokalnoj razini. Radi lakšeg čitanja, najčešće sadrži upućivanja na ljudska prava, pri čemu se podrazumijevaju oba skupa prava. Pročitajte više na: <https://keydifferences.com/difference-between-fundamental-rights-and-human-rights.html>

Lokalno djelovanje: uključivanje ljudskih prava u svakodnevni život ljudi

Većina ljudi u EU-u živi u gradovima i drugim urbanim područjima, što predstavlja idealno polazište za ostvarivanje ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. To su univerzalne vrijednosti na kojima se temelji EU. Velik dio svakodnevnog rada grada izravno je povezan s ljudskim pravima, primjerice pri osiguravanju pristupa stanovanju ili zdravstvenoj skrbi, upravljanju javnim prostorima, pružanju potpore socijalnoj uključenosti, uključivanju u javnu raspravu ili poticanju lokalne demokracije.

Gradovi već ostvaruju ljudska prava. To čine putem lokalnih sektorskih politika kao što su pružanje pomoći u poboljšanju pružanja usluga djeci i mladima te pružanje potpore starijim osobama ili beskućnicima. Takvim se politikama također pruža potpora uključivanju Roma te integraciji migranata. Međutim, te se aktivnosti ne odnose uvijek na ljudska prava.

„Postizanje statusa grada ljudskih prava podrazumijeva izričito povezivanje takvih aktivnosti s obvezama u pogledu ljudskih i temeljnih prava. To može imati poticajni učinak, ojačati povjerenje u lokalne vlasti i poticati javne rasprave koje u konačnici doprinose stvaranju pravednijih društava za sve.“

Michael O'Flaherty,
direktor Agencije Europske
unije za temeljna prava

„Ljudska su prava univerzalna prava. Mogu pomoći u zbližavanju ljudi i izgradnji mostova unutar društva. Dužnost je vlada i javnih institucija zaštитiti ljudska prava i osigurati dostojanstven i slobodan život svakom pojedincu.“

Michael Ludwig, gradonačelnik i guverner Beča (Austrija)

Devet od deset osoba u EU-u smatra da su ljudska prava važna za stvaranje pravednijeg društva.

Istraživanjem FRA-e o temeljnim pravima obuhvaćeno je 35 000 osoba u 27 država članica EU-a, Sjevernoj Makedoniji i Ujedinjenoj Kraljevini, od kojih su prikupljene informacije o iskustvima, percepcijama i mišljenjima o nizu pitanja u području ljudskih prava. Rezultati istraživanja pokazuju da ljudi uvelike vjeruju da ljudska prava mogu imati korisnu i značajnu ulogu u njihovim životima, ali da nejednakosti mogu snažno utjecati na njihovu percepciju o ljudskim pravima. Što se ljudi više suočavaju s poteškoćama u svakodnevnom životu, to više osjećaju da se ljudska prava ne primjenjuju na njih. Istraživanje također pokazuje potrebu za time da javne usluge, među ostalim na lokalnoj razini, budu transparentne i pouzdane te da se pružaju bez diskriminacije.

„Vjerujem da moramo zajamčiti zajedničku obranu ljudskih prava u borbi protiv rasizma i diskriminacije počevši od gradova. (...) Ne postoje osobe prvog ili drugog reda, svi moraju imati ista temeljna prava.“

Ada Colau, gradonačelnica Barcelone (Španjolska)

Ljudska prava: ispunjavanje pravne obveze

Nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, uključujući gradove, predstavljaju „nositelje dužnosti”: dužni su poštovati, promicati i ostvarivati ljudska prava te djelovati u slučaju kršenja tih prava. Njihova je dužnost zaštititi „nositelje prava”, odnosno osobe kojima pripadaju prava i slobode na temelju međunarodnih i europskih konvencija, povelja i ugovora koje su države ratificirale.

„Poštovanje i promicanje ljudskih prava predstavlja rad koji nikad ne prestaje. To je postalo jasnije nego ikad tijekom pandemije bolesti COVID-19. Uzmimo kao primjer pravo na rad, pravo na zdravlje, na obrazovanje ili na pristup javnim uslugama za osobe s invaliditetom. Ljudska prava za ljude nisu nešto apstraktno, udaljeno, nešto što postoji u drugim zemljama. Ljudska prava ostvaruju svoje značenje blizu, u našim gradovima.“

Linda Voortman, sugradonačelnica Utrecht (Nizozemska)

Te se obveze primjenjuju na sve oblike lokalnih vlasti u gradskim ili ruralnim područjima, neovisno o njihovoj veličini ili ustavnim ovlastima.

„Postizanjem statusa grada ljudskih prava možemo stvarati jednake mogućnosti za sve naše građane i davati jasne izjave o suradnji s drugim gradovima diljem Europe. Većina naših građana, njih oko 70 %, danas živi u gradovima; međutim, budući da smo dužni stvoriti jednak prava za sve, ne smijemo zaboraviti ruralna područja. Naš je cilj u Lundu uključiti čitavo općinsko područje, odnosno grad i selo, u naš rad u području ljudskih prava jer je to ključno za promicanje kohezije.“

Philip Sandberg, gradonačelnik Lunda (Švedska)

↑ Švedska, 2020.
Sastanak lokalne zajednice između Lunda i sela „Södra Sandby“.

„Godine 2001. Grad Graz postao je prvi europski grad ljudskih prava. S time je povezana velika potražnja, koja se ispituje i želi se ostvariti na svakodnevnoj osnovi. Dužni smo zajamčiti temeljna prava, spriječiti diskriminaciju i jednakost postupati prema svim ljudima te osigurati zaštitu manjina. To mi je pitanje osobno važno jer je ono temelj za suživot u miru i solidarnosti.“

Elke Kahr, gradonačelnica Graza (Austrija).

Donosi li status grada ljudskih prava dodanu vrijednost?

U gradu ljudskih prava izabrani dužnosnici jamče dobro upravljanje zahvaljujući visokim standardima odgovornosti, transparentnosti te sudjelovanja javnosti u donošenju i provedbi politika. Time se njihovim upravama pomaže da budu svjesnije univerzalnih vrijednosti i ljudskih prava koje uvijek moraju poštovati u svojem djelovanju te se također jača povjerenje javnosti i potpora civilnog društva, što su dva ključna elementa za poticanje kreativnosti i inovacija.

Temelji, strukture i alati

U okviru za gradove ljudskih prava razmatraju se temelji, strukture i alati koji gradovima mogu pomoći da ljudska prava uključe u svoj rad na cjelovit i održiv način.

Njime se objedinjuju potrebni elementi koji se mogu primijeniti na fleksibilan način i prilagoditi lokalnom kontekstu i resursima grada.

Alatima se podupiru strukture, kojima se temelji – prava i načela – ugrađuju u rad grada.

↓ Stanovnici Nürnberga okupljaju se kako bi prosvjedovali protiv desničarskog ekstremizma na „Putu ljudskih prava“.

OKVIR U KRATKIM CRTAMA

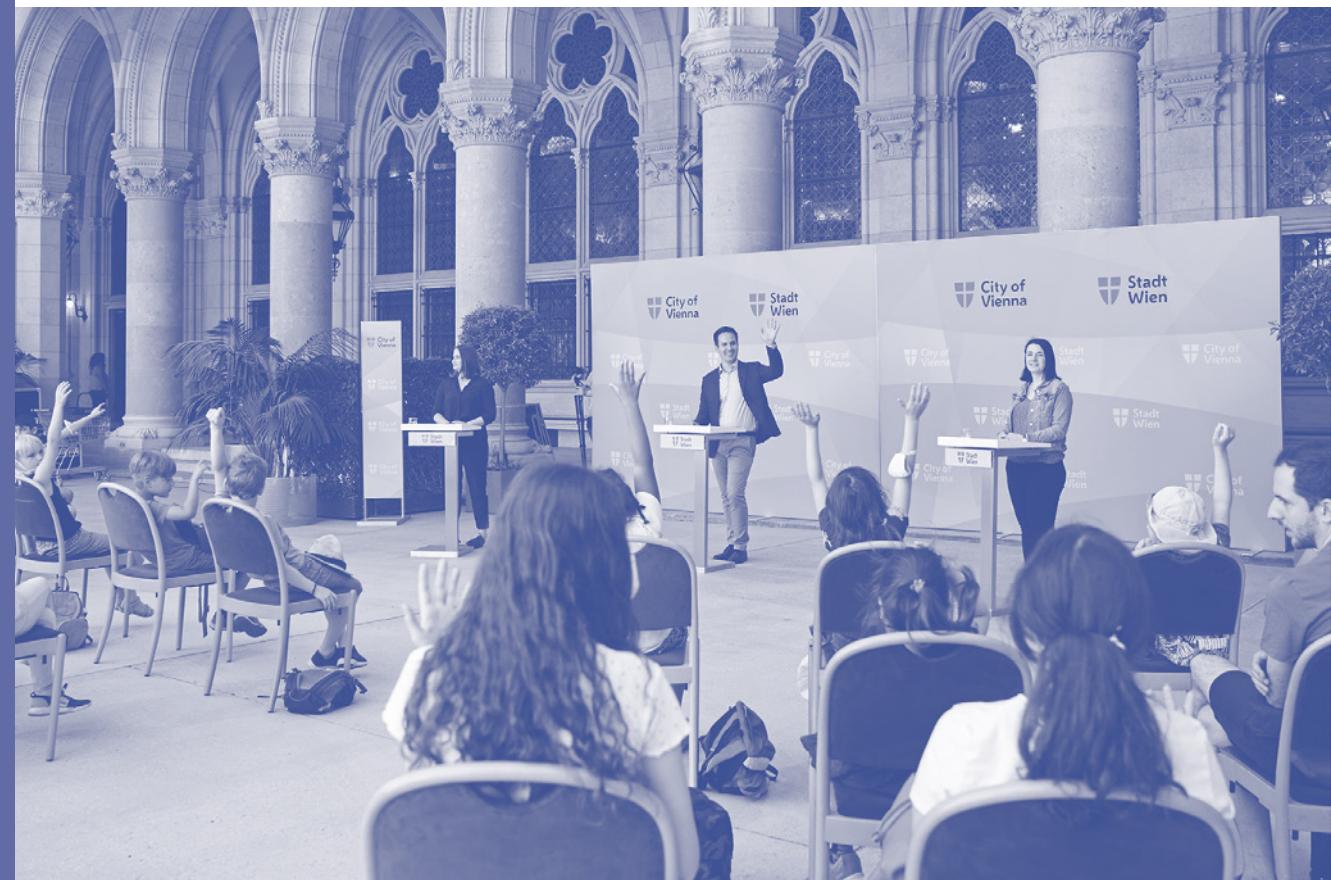

Temelji —

Obveze grada u pogledu
ljudskih prava

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

↑ Austrija, 2021.
Parlament djece i
mladih u Beču.

1

Grad se obvezuje na poštovanje, zaštitu i ostvarivanje prava i sloboda iz Povelje EU-a o temeljnim pravima i prava EU-a

Ljudska prava, demokracija i vladavina prava temeljne su vrijednosti EU-a. Te su vrijednosti ugrađene u **Povelju EU-a o temeljnim pravima i pravo EU-a**. Na njima se temelje politike i programi EU-a. Povelja predstavlja skup prava EU-a i obuhvaća 50 prava i sloboda za sve koji žive u EU-u. Države članice, uključujući lokalna tijela vlasti, zakonski su obvezne poštovati Povelju kada djeluju u područjima prava EU-a, kada provode programe EU-a ili upotrebljavaju sredstva EU-a.

KAKO?

Pri podizanju razine osviještenosti o temeljnim pravima pozivajte se na Povelju kako biste pokazali da je EU prije svega politička unija vrijednosti i prava.

Koristite se **sredstvima EU-a** za razvoj inicijativa kojima se promiču prava i vrijednosti.

Osigurajte da uprava i svi pružatelji usluga poštuju pravo Unije.

PRIMJER IZ PRAKSE

Obveze koje je Beč preuzeo u pogledu ljudskih prava uključuju upućivanja na međunarodne instrumente i instrumente EU-a, uključujući Povelju EU-a o temeljnim pravima.

KLJUČNI RESURSI

- Program i financiranje za građane EU-a, jednakost, prava i vrijednosti
- Resursi povezani s Poveljom EU-a, FRA

2

2

3

4

KAKO?

Obvezite se na poštovanje svih međunarodnih instrumenata za ljudska prava ratificiranih na državnoj razini.

Pri donošenju odluka potrebno je posebno upućivati na takve međunarodne instrumente (npr. **Opću deklaraciju o ljudskim pravima** ili **Europsku konvenciju o ljudskim pravima**).

Potrebno je surađivati sa stručnjacima i nacionalnim akterima u području ljudskih prava (kao što su nacionalne institucije za ljudska prava (**NHRI-ovi**), **tijela za ravnopravnost, pučki pravobranitelj**) kako bi se pratila kretanja u području ljudskih prava.

KLJUČNI RESURSI

- **Popis univerzalnih instrumenata iz područja ljudskih prava**, Ujedinjeni narodi
- **Ugovori Vijeća Europe (CoE)**

Grad se obvezuje na zaštitu, poštovanje i ispunjavanje međunarodnih standarda u području ljudskih prava

Ljudska prava univerzalni su pravni standardi za javna tijela na svim razinama vlasti. Preuzimanjem javne obveze poštovanja međunarodnih instrumenata u području ljudskih prava koje je ratificirala njihova država gradovi potvrđuju da će štititi i poštovati ta prava, stavljajući ih u središte donošenja odluka.

PRIMJERI IZ PRAKSE

U deklaraciji „**Grad mira i ljudskih prava**“ grada Nürnberg-a upućuje se na Opću deklaraciju o ljudskim pravima.

Obveze koje je preuzeila Barcelona obuhvaćaju čitav niz instrumenata u području ljudskih i temeljnih prava te upućivanja na **Europsku povelju za zaštitu ljudskih prava u gradu**.

3

Potrebno je obvezati se na ostvarenje UN-ovih ciljeva održivog razvoja i Programa održivog razvoja do 2030.

Godine 2015. svjetska zajednica (193 država članica UN-a) podržala je **Program održivog razvoja do 2030.** i njegovih **17 ciljeva održivog razvoja**, čime se obvezala osigurati uključiv gospodarski rast, socijalnu uključenost i zaštitu okoliša. Potpisnici su se također dogovorili da će tim novim globalnim partnerstvom poticati mirna, pravedna i uključiva društva. Program predstavlja konkretan poziv nacionalnim i lokalnim vlastima na djelovanje u cilju okončanja siromaštva, borbe protiv nejednakosti i borbe protiv klimatskih promjena. 17 ciljeva programa i više od **210 pokazatelja** obuhvaćaju siromaštvo, glad, zdravlje i dobrobit, kvalitetno obrazovanje, održive gradove i brojna druga pitanja. Usko su povezani s ljudskim pravima; program i ciljevi održivog razvoja mogu pomoći gradovima da primijene cjelovitiji i održiviji pristup ljudskim pravima i stvore prilike za nova međunarodna partnerstva.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Utrecht je „**grad globalnih ciljeva**“ koji surađuje s lokalnim poduzećima u svrhu podizanja razine osviještenosti građana o njihovim pravima i prati napredak u odnosu na ciljeve održivog razvoja.

Nekoliko gradova i regija, kao što su **Bonn**, **Espoo** i **baskijska regionalna vlada**, provelo je **dobrovoljna lokalna preispitivanja** u svrhu ocjenjivanja napretka u provedbi ciljeva održivog razvoja.

KAKO?

Utvrđite odjele koji rade na ciljevima održivog razvoja i osigurajte da njihove politike i mјere uključuju upućivanje na ljudska prava.

Radite na podizanju razine osviještenosti o Programu održivog razvoja do 2030. i ciljevima održivog razvoja te o tome kako su povezani s ljudskim pravima.

Povežite svoj lokalni rad na ciljevima održivog razvoja s nacionalnim naporima u pogledu ciljeva održivog razvoja.

KLJUČNI RESURSI

- **Gradovi ljudskih prava i ciljevi održivog razvoja**, Institut za ljudska prava i humanitarno pravo Raoul Wallenberg
- **Program održivog razvoja do 2030. kroz oči udruga lokalnih i regionalnih vlasti**, PLATFORMA i Vijeće europskih općina i regija

4

Grad se obvezuje na pružanje doprinosa međunarodnim mehanizmima praćenja

KAKO?

Provjerite jesu li aktivnosti u području ljudskih prava u vašem gradu u skladu s preporukama međunarodnih tijela.

Oslanjajte se na preporuke za obraćanje svojim nacionalnim nadležnim tijelima, izravno ili s drugim gradovima, kako bi se raspravilo o doprinosima lokalne i regionalne razine i mogućnostima za suradnju.

Surađujte s nacionalnim tijelima (npr. nacionalne institucije za ljudska prava, tijela za jednakost i/ili institucije pučkih pravobranitelja) kako biste istaknuli uspješne lokalne inicijative. Također je potrebno istaknuti probleme koji ugrožavaju provedbu ljudskih prava na lokalnoj razini u područjima utvrđenima u preporukama (npr. dostupnost sredstava, nacionalno zakonodavstvo, nedostatak kapaciteta).

Međunarodnim instrumentima uspostavljeni su mehanizmi praćenja kako bi se osiguralo da države štite i poštuju ljudska prava. Tim se mehanizmima provjerava ispunjavaju li države svoje obveze. Nacionalna nadležna tijela izravno su odgovorna za dostavljanje informacija mehanizmima praćenja. U **Rezoluciji 45/7** iz 2020. Vijeće UN-a za ljudska prava potiče države da uključe **lokalne vlasti** u rad tih mehanizama, osobito pri izradi podnesaka za univerzalni periodični pregled. Države se također potiče da među lokalnim vlastima promiču provedbu relevantnih preporuka o ljudskim pravima.

Vijeće za ljudska prava u okviru **posebnih postupaka** imenovalo je neovisne stručnjake za praćenje tematskih pitanja. Primjerice, ti stručnjaci surađuju s lokalnim vlastima tijekom misija u pojedinim zemljama radi izrade tematskih izvješća.

4

„Relevantne agencije, fondovi i programi Ujedinjenih naroda, regionalni mehanizmi za ljudska prava, nacionalne institucije za ljudska prava, predstavnici civilnog društva i drugi dionici pozivaju se na suradnju s lokalnim vlastima kako bi im se pružila potpora u ispunjavanju njihovih odgovornosti u području ljudskih prava.“

Vijeće UN-a za ljudska prava, **Rezolucija 45/7**, lokalne vlasti i ljudska prava.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Visoki povjerenik UN-a za ljudska prava 2018. uputio je poziv da se državama i drugim akterima dostave informacije o ulozi lokalnih vlasti u promicanju i zaštititi ljudskih prava. **Informacije** su dostavila različita tijela. Među njima su bili nacionalna institucija za ljudska prava, organizacije civilnog društva, mreže gradova i nekoliko gradova kao što su **Barcelona, Budimpešta, Grigny, Nürnberg, Utrecht i Beč**. Novi **poziv na dostavu informacija** pokrenut je 23. veljače 2022.

KLJUČNI RESURSI

- **Repositorij informacija o univerzalnim ljudskim pravima**, Ujedinjeni narodi
- **Mehanizmi praćenja i praćenje Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti**, Vijeće Europe
- Centar za gradove u Ženevi, za potporu interakcijama gradova s međunarodnim akterima sa sjedištem u Ženevi, Grad i Kanton Ženeva

Strukture —

Mehanizmi i postupci za pomoć
pri uključivanju ljudskih prava u
svakodnevni rad

1
2
3
4

5
6
7
8
9
10
11

12
13
14
15
16
17
18
19
20

↑ Austrija, 2019.
Događanje za medije
u vezi s izvješćem o
ljudskim pravima u Grazu.

5

Donošenje deklaracije kojom se potvrđuje obveza grada u pogledu poštovanja ljudskih prava

Usvajanjem deklaracije, odluke ili rezolucije na najvišoj političkoj razini, npr. na razini gradskog vijeća ili drugog upravljačkog tijela, formalizira se predanost grada ljudskim pravima. Deklaracija može uključivati upućivanja na ključne instrumente za ljudska prava te na mehanizme i alate za potporu radu u području ljudskih prava. Također može uključivati upućivanja na obveze poštovanja vladavine prava, demokracije i dobre uprave.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Barcelona, Graz, Nürnberg i Beč donijeli su deklaracije kojima se obvezuju na poštovanje ljudskih prava.

Gradsko vijeće **Bilbaa** donijelo je „**Povelju o vrijednostima**“. Njome je objedinjeno 17 pojedinačnih i zajedničkih vrijednosti utvrđenih tijekom savjetovanja s pojedincima i udrugama koje bi trebale biti dio života u gradu (npr. ljudska prava, solidarnost, povjerenje, okolišna održivost, sudjelovanje).

KAKO?

U postupak izrade nacrta uključite lokalne aktere, uključujući nevladine organizacije (NVO-i), lokalne organizacije i zajednice.

Već od rane faze surađujte s izabranim predstavnicima i klubovima zastupnika kako bi se postigao konsenzus.

Održavajte komunikaciju o deklaraciji na unutarnjoj i vanjskoj razini kako bi se gradska i lokalna tijela mogla pozvati na nju i koristiti je za razvoj kulture pravâ.

KLJUČNI RESURSI

- **Grad ljudskih prava – Beč.**
Grad ugodan za život posvećen vrijednostima, Općina Beč
- **Grad ljudskih prava:**
Barcelonski model
(metodološki vodič), Općina Barcelona

5
6
7
8
9
10
11

6

Imenovanje izabranog predstavnika za ljudska prava

KAKO?

Osigurajte da se ljudska prava posebno uvrste u područje nadležnosti jednog izabranog predstavnika u gradskom vijeću.

Izradite ciljane informativne materijale za izabrane predstavnike o ljudskim pravima i načinu na koji oni mogu utjecati na živote ljudi.

Iskoristite scenarije koji donose korist svim uključenim stranama kako bi se pri upućivanju na ljudska prava ili u komuniciranju o njima istaknule koristi od ljudskih prava za sve članove društva.

Ljudska prava povezana su s brojnim aktivnostima u gradu, koje uključuju različite odjele, službe i vanjske pružatelje usluga. Postoji rizik od toga da se rad grada na pitanjima ljudskih prava razvija u izoliranim krugovima koji nisu međusobno povezani. Imenovanje lokalnog izabranog predstavnika (ili odbora) u gradskom vijeću ili drugom upravljačkom tijelu može pomoći u sljedećem:

- usmjeravanju i koordinaciji aktivnosti koje bi u protivnom bile izolirane,
- vanjskom komuniciranju o djelovanju u području ljudskih prava i pitanjima koja izazivaju zabrinutost,
- praćenju napretka i izvješćivanju vijeća o stanju ljudskih prava.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Općina **Pariz** imenovala je zamjenika gradonačelnika zaduženog za ljudska prava, integraciju i borbu protiv diskriminacije.

Gradsko vijeće **Torina** osnovalo je povjerenstvo za „**prava i jednake mogućnosti**“. U njemu se razmatraju prijedlozi i prate aktivnosti povezane s rodnom ravnopravnosću, zaštitom i promicanjem prava na dostojanstvo i slobodu osoba.

Osnivanje ureda ili odjela za ljudska prava

7

Postojanje posebnog ureda ili odjela za ljudska prava unutar uprave važan je način podupiranja rada u području ljudskih prava. Taj ured, odnosno odjel, može:

- pružati potporu u izradi programa aktivnosti u području ljudskih prava,
- povezati se s izabranim predstavnicima, upravom, civilnim društvom i zajednicama, uključujući ranjive skupine,
- podizati razinu osviještenosti o ljudskim pravima.

KAKO?

Uspostavite prostore za otvoreni dijalog između državnih službenika i osoba koje se suočavaju s izazovima u području ljudskih prava (npr. djeca i mladi, starije osobe, osobe s invaliditetom, etničke manjine, beskućnici, LGBTIQ osobe).

7

8
9
10
11

Opis poslova ureda treba obuhvaćati pružanje potpore međusektorskom pristupu ljudskim pravima u općinskim službama i odjelima.

Potrebno je podizati razinu osviještenosti o pravima ljudi, univerzalnim vrijednostima i vladavini prava, među ostalim među profesionalnim skupinama kao što su nastavnici, pružatelji zdravstvene skrbi, organizacije javnog stanovanja i socijalni radnici.

KLJUČNI RESURSI

- **Transparentnost i otvoreno upravljanje** (praktični vodič), Kongres lokalnih i regionalnih vlasti, Vijeće Europe
- **Sudjelovanje djece u lokalnom upravljanju** (smjernice), UNICEF

PRIMJERI IZ PRAKSE

Nürnberg, Torino, Beč i regija **Västra Götaland** osnovali su uredi ili odjeli za ljudska prava. Ti uredi, odnosno odjeli, pomažu lokalnim vlastima u koordinaciji inicijativa ili akcijskih planova u području ljudskih prava, gradu i njegovu vodstvu pružaju savjete i smjernice o aktivnostima u području ljudskih prava te podižu razinu osviještenosti o ljudskim pravima.

Bologna je utvrdila sveobuhvatnu politiku o ravnopravnosti i nediskriminaciji u okviru **programskog dokumenta grada za razdoblje 2021. – 2023.** Poseban ured i tri jedinice osiguravaju provedbu politika gradova u sljedećim područjima: (a) prava LGBTIQ osoba, raznolikost i rodne politike; (b) ljudska prava, novi građani i međunarodna suradnja; i (c) međukulturene usluge.

8

Osnivanje savjetodavnog participativnog vijeća za ljudska prava

KAKO?

Uključite se u strukturirane postupke savjetovanja s nizom dionika: civilnim društvom, poduzećima i sindikatima, sportskim i kulturnim udruženjima, mladima, četvrtima, vjerskim skupinama i stanovnicima grada.

Potrebno je poticati i olakšavati aktivno sudjelovanje (npr. održavanjem sastanaka nakon osnovnog radnog vremena i na mjestima pristupačnima osobama s invaliditetom).

Osigurajte da sudionici redovito dobivaju povratne informacije o načinu na koji uprava uzima u obzir njihove ideje i prijedloge.

KLJUČNI RESURSI

- **Standardi za sudjelovanje u partnerstvu za otvorenu vlast i njezino zajedničko stvaranje**, Partnerstvo za otvorenu vlast
- **Inovativno sudjelovanje građana i nove demokratske institucije: iskorištavanje prilika koje nudi deliberativna demokracija**, OECD
- **Organiziranje međukulturalnih i međuvjerskih aktivnosti – skup alata za lokalne vlasti**, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti, Vijeće Europe

Ljudska prava odnose se na brojna složena pitanja koja utječu na niz lokalnih aktera. Ljudi bi trebali biti aktivno uključeni jer je sudjelovanje ključan element pristupa koji se temelji na ljudskim pravima. Savjetodavno vijeće koje okuplja građane, izabrane predstavnike, lokalnu upravu i civilno društvo može doprinijeti jačanju potpore lokalnim politikama i mjerama usklađenima s ljudskim pravima.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Vijeće za ljudska prava Grada Graza sastoji se od lokalnih dionika i predstavnika gradova i prati stanje ljudskih prava. Svake godine izvješćuje gradsko vijeće o problemima, dobrim praksama i preporukama.

Vijeće za nacionalnu romsku manjinu u Malmöu sastoji se od izabralih vijećnika i predstavnika romskih nevladinih organizacija. Pruža potporu sudjelovanju Roma, pomaže u borbi protiv diskriminacije i promiče romsku kulturu i jezik.

Drugi primjeri uključuju **Pakt o suradnji** koji su potpisali **Bologna** i lokalne udruge LGBTIQ osoba te „**Okrugli stol o ljudskim pravima**“ u **Salzburgu**.

9

Osnivanje ureda za borbu protiv diskriminacije ili lokalnog pravobranitelja

Javna tijela dužna su osigurati ne samo poštovanje i ostvarivanje ljudskih prava, nego i pristup građana potpori, smjernicama i pravnim lijekovima u slučaju kršenja njihovih prava. Gradovi mogu osnovati ured za borbu protiv diskriminacije koji će se baviti kršenjima ljudskih prava i/ili uspostaviti lokalno tijelo pravobranitelja ili druge oblike pravnih lijekova za stanovnike gradova.

KAKO?

Podignite razinu osviještenosti o pravima i o tome što učiniti u slučaju njihova kršenja.

Upotrebljavajte statističke podatke takvog ureda i svih drugih lokalnih službi za potporu žrtvama u svrhu poboljšanja načina na koji lokalna uprava ispunjava ludska prava.

Razmotrite mogućnost angažiranja posrednikâ u zajednici kako bi se poboljšala socijalna uključenost i pomoglo u rješavanju sukoba među zajednicama.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Graz, Nürnberg, Salzburg, Utrecht i Beč osnovali su ureds za borbu protiv diskriminacije.

U **Valenciji** **Ured za borbu protiv diskriminacije i zločina iz mržnje** doprinosi okviru grada za imigraciju i međukulturalnu povezanost (2019.-2022.). Pruža potporu tom radu osposobljavanjem gradskog osoblja u području ljudskih prava, diskriminacije i mržnje.

U **Barceloni** rad **Ureda za borbu protiv diskriminacije** prima potporu **Promatračke skupine za diskriminaciju u Barceloni**. Promatračka skupina prati stanje u području ljudskih prava i podnosi godišnje izvješće.

KLJUČNI RESURSI

- Akcijski plan ECCAR-a od 10 točaka i skup alata za ravnopravnost, Europska koalicija za gradove protiv rasizma

10

KAKO?

Utvrđite pouzdane i mjerljive pokazatelje koji mogu pokazati učinak na politike gradova od samog početka.

Nemojte se usredotočiti samo na probleme; također je potrebno uključiti dobre prakse i priče o uspjehu.

Iskoristite godišnje izvješće za sudjelovanje u javnoj raspravi o pitanjima ljudskih prava koja su od širokog interesa za širu javnost.

KLJUČNI RESURSI

- **Priročnik o praćenju ljudskih prava (13. poglavlje) – izvješćivanje o ljudskim pravima**, Ujedinjeni narodi

Podnošenje godišnjeg izvješća o ljudskim pravima u gradu

Ljudska prava moraju biti sastavni dio rada gradova, na primjer u pružanju javnih usluga ili upravljanju javnim prostorom, socijalnom skrbi ili obrazovanjem ili u vezi sa sudjelovanjem u javnim poslovima, društvenom i gospodarskom životu. Aspekti ljudskih prava postoje i u području javnog prijevoza, vodoopskrbe i kanalizacije, opskrbe električnom energijom, okoliša, digitalizacije, kulture, umjetnosti i sporta.

Mehanizam za godišnje izvješćivanje o uspješnosti grada u području ljudskih prava omogućuje upravi grada da prati napredak, utvrđuje stečena iskustva i predlaže nove aktivnosti.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Graz i **York** već godinama izvješćuju o stanju u pogledu ljudskih prava, oslanjajući se na doprinose općina i civilnog društva.

Promatračka skupina za diskriminaciju u Barceloni od 2018. objavljuje **godišnje izvješće**, koje sadrži detaljne podatke o diskriminaciji, mjerama i inicijativama poduzetima za borbu protiv diskriminacije te prijedlozima za buduće mjere. Izvješće se temelji na informacijama i stručnom znanju **Ureda za borbu protiv diskriminacije**, gradskog centra za ljudske resurse i nekoliko organizacija za potporu žrtvama.

Suradnja i razvoj partnerstava s nacionalnim i međunarodnim tijelima za ljudska prava te tijelima EU-a

11

Ljudska prava zajednička su odgovornost svih razina vlasti. Stoga su partnerstva i suradnja od ključne važnosti za uspješnu provedbu ljudskih prava. Postoji niz nacionalnih, europskih i međunarodnih organizacija koje mogu podupirati gradove i surađivati s njima u području ljudskih prava.

KAKO?

Održavajte suradnju s nacionalnom vladom, nacionalnom institucijom za ljudska prava, tijelom za ravnopravnost ili tijelom pravobranitelja, civilnim društvom i akademskom zajednicom na pitanjima u području ljudskih prava.

11

PRIMJERI IZ PRAKSE

Torino djeluje kao koordinator **Talijanske mreže regija, autonomnih pokrajina i lokalnih vlasti** (RE.A.DY). Mreža pomaže u sprječavanju, suzbijanju i prevladavanju diskriminacije na temelju spolne orientacije i rodnog identiteta.

Nizozemska je 2021. pokrenula **platformu za općine u području ljudskih prava** u okviru **nacionalnog akcijskog plana**. Riječ je o zajedničkoj inicijativi udruženja općina, akademske zajednice i vlade kako bi se olakšala razmjena praksi. U **Švedskoj** se redovito sastaje velika mreža lokalnih i regionalnih stručnjaka za ljudska prava kako bi raspravljala o pitanjima ljudskih prava i razmjenjivala obećavajuće prakse. Mreža prima potporu **platforme za suradnju u području politike i operativnog razvoja**, koju je osnovala švedska Udruga lokalnih vlasti i regija u suradnji s Institutom Raoul Wallenberg.

Razmjenjujte iskustva i naučene lekcije s EU-om i međunarodnim organizacijama (npr. UN, Organizacija za europsku sigurnost i suradnju, Vijeće Europe te institucije i tijela EU-a).

Surađujte s drugim gradovima i regijama, primjerice putem mreža u kojima sudjeluje vaš grad.

11

U Zagrebu je općina surađivala s raznim udrugama osoba s invaliditetom, Sveučilištem u Zagrebu i privatnim subjektima iz informatičkog sektora na izradi **mobilne aplikacije** kojom se osobama s invaliditetom olakšava pristup zgradama, ulicama i javnom prijevozu.

Inicijativa za gradove ljudskih prava u Kölnu neovisna je organizacija na lokalnoj razini čiji je cilj pomoći u ostvarivanju mjera u području ljudskih prava i mobilizirati grad kako bi postao grad ljudskih prava.

U Norveškoj je **nacionalna institucija za ljudska prava** pokrenula projekt za podizanje razine osviještenosti u gradovima i regijama o njihovim međunarodnim obvezama u pogledu ljudskih prava, o tome kako ih ispuniti te o pristupu gradova ljudskih prava.

Gradovi **Aghia Varvara** u Grčkoj, **Mátraverebély** u Mađarskoj te **Rakytník** i **Hrabušice** u Slovačkoj nastojali su poboljšati odnose između Roma i šireg stanovništva. Ti su gradovi doprinijeli projektu FRA-e o **lokalnom angažmanu za uključivanje Roma** (LERI) osmišljavanjem istraživačkog projekta s participativnim djelovanjem usmjerenim na razvoj zajednice u svakom od tih gradova. Projekt FRA-e ukupno je obuhvaćao **22 lokacije** u jedanaest država članica.

KLJUČNI RESURSI

- **Deset točaka za ostvarenje napretka u zajedničkom programu za lokalne vlasti i ljudska prava**, Ured UN-a za ljudska prava - OHCHR i Ujedinjeni gradovi i lokalne vlasti (UCLG-CSIPDHR)

↑ Projekt FRA-e Lokalni angažman za uključivanje Roma
Mladi Romi raspravljaju o međuetničkim odnosima s
gradonačelnikom Aghije Varvare (Grčka).

Alati —

Metode i resursi za potporu
radu u području ljudskih prava

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Uključivanje ljudskih prava u rad i aktivnosti grada

12

Uključivanje ljudskih prava podrazumijeva da se razmatraju na međusektorski način u okviru uprave i rada grada. Kao ključni element pristupa koji se temelji na ljudskim pravima potrebno je razmotriti njihovo uključivanje u strategije, politike, odluke i svakodnevne aktivnosti. Također se može povezati s određenim temama, na primjer s rodnom ravnopravnosću, što se također naziva „rodnog osviještenom politikom”.

KAKO?

Uključivanje ljudskih prava najbolje se provodi kad ga gradski čelnici formaliziraju i podupiru.

Unutar gradskih odjela razgovarajte o tome kako najbolje integrirati ljudska prava u svoj rad i oslanjajte se na uspješne primjere za daljnje širenje.

Izradite mrežu kontakata u području ljudskih prava u svrhu razmjene informacija.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Švedska Udruga lokalnih vlasti i regija pruža potporu svojim članovima u pogledu načina za uključivanje **pitanja ljudskih prava** u upravljanje i pružanje usluga putem obrazovanja u području ljudskih prava i mrežne platforme.

U Španjolskoj **Fuenlabrada** provodi uključivanje **nacela policije u zajednici i temeljna prava** u rad svoje lokalne policije uspostavom specijalizirane jedinice, politika raznolikosti i uključivosti te mjera za borbu protiv zločina iz mržnje. Grad također jača kapacitete za prava različitih skupina (npr. LGBTIQ osoba, migranata) i doprinosi alatima za rad policije u zajednici utemeljen na pravima.

KLJUČNI RESURSI

- **Uključivanje prava djece, Vijeće Europe**
- **Uključivanje rodnog osviještene politike u lokalne vlasti – najbolje prakse, UN-Habitat**

13

Primjena pristupa koji se temelji na ljudskim pravima u svim gradskim aktivnostima

KAKO?

Podijelite svoje iskustvo uključivanja pristupa koji se temelji na ljudskim pravima u svoj rad s drugim gradovima.

Prilikom integracije pristupa koji se temelji na ljudskim pravima u rad grada uključite stručnjake.

Osigurajte da se rad grada oslanja na načela pristupa koji se temelji na ljudskim pravima za odluke i politike: uključivanje, jednakost i nediskriminacija, sudjelovanje, zakonitost, odgovornost i transparentnost.

KLJUČNI RESURSI

- **Metodološki vodič: Grad ljudskih prava – Barcelonski model**, Barcelona
- **Najčešća pitanja o pristupu razvojnoj suradnji koji se temelji na ljudskim pravima**, Ured UN-a za ljudska prava – OHCHR
- **Vodeća načela za pristup javnim službama koji se temelji na ljudskim pravima**, portugalsko predsjedništvo Vijeća EU-a

Pristup koji se temelji na ljudskim pravima konceptualni je okvir koji pomaže u operacionalizaciji poštovanja i zaštite ljudskih prava u praktičnim koracima i aktivnostima. Temelji se na sustavu prava koja proizlaze iz međunarodnih standarda i normi. Bavi se rezultatima i postupkom za njihovo postizanje iz perspektive ljudskih prava.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Švedska regija **Västra Götaland** oslanjala se na načela pristupa koji se temelji na ljudskim pravima prilikom izrade svojeg **akcijskog plana za ljudska prava** i projekata u području ljudskih prava, uključujući projekt u području psihijatrijske skrbi u kojem su sudjelovali bolesnici i medicinsko osoblje.

U području umjetne inteligencije **Amsterdam** i **Helsinki** uzeli su u obzir načela pristupa koji se temelji na ljudskim pravima, primjerice prilikom uspostave **registara** o načinu na koji upotrebljavaju algoritme i sustave umjetne inteligencije.

Barcelona je 2021. organizirala svoj prvi **program participativnog proračuna**, u kojem je sudjelovalo oko 40 000 registriranih lokalnih stanovnika u dobi od 14 godina i starijih.

Razvoj znanja putem osposobljavanja i obrazovanja o ljudskim pravima

14

O sposobljavanje i obrazovanje u području ljudskih prava mogu pomoći u izgradnji kapaciteta te pružiti gradskim upravama i drugim lokalnim akterima znanje i vještine koji su im potrebni za zaštitu i provedbu ljudskih prava. O sposobljavanje može uključivati izabrane predstavnike, upravu, osoblje i lokalne stručne skupine (npr. policija, nastavnici, zdravstveni radnici, organizacije za socijalno stanovanje).

KAKO?

Izbjegavajte tradicionalno sposobljavanje u području ljudskih prava koje se temelji na uputama i koje nije povezano s konkretnim kontekstom jer bi to moglo biti neučinkovito.

Uključite ljudska prava u uvodno i opće sposobljavanje za izabrane predstavnike, upravu i članove osoblja.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Bordeaux je izradio „**oznaku raznolikosti**“ u svrhu promicanja dobre prakse u zapošljavanju, profesionalnom razvoju, ugovaranju i komunikaciji. Grad je također uveo odredbe o sposobljavanju i raznolikosti osoblja u postupke javne nabave.

Kopenhagen je u suradnji s **lokalnim profesionalnim organizacijama** uspostavio tečajeve sposobljavanja za izbacivače, zaštitare i drugo osoblje u noćnim klubovima, barovima i restoranima u svrhu suzbijanja problema diskriminacije i uspostave načina za izbjegavanje diskriminacije i za smirivanje mogućih sukoba.

Nürnberg organizira **osposobljavanje** u školama i **rad na obrazovanju o ljudskim pravima** za mlade i ostale skupine, kao što su osobe koje rade s djecom ili starijim osobama, oružane snage i uprava.

14

15

16

17

18

19

20

KLJUČNI RESURSI

- **Razvoj diskursa o ljudskim pravima u svrhu suzbijanja govora mržnje**, tečaj za sposobljavanje instruktora, Vijeće Europe

15

KAKO?

Uključite pouzdane podatke u proračunske informacije kako bi se utvrdila područja u kojima je potrebno javno djelovanje.

Uključite odredbe o poštovanju i ispunjavanju standarda ljudskih prava u pravila o javnoj nabavi.

Nema potrebe za uspostavom novog postupka izrade proračuna; umjesto toga, uključite ljudska prava u postojeće proračunske postupke.

Uzimanje ljudskih prava u obzir u izradi proračuna i javnoj nabavi

Izrada proračuna osjetljivog na pitanja ljudskih prava podrazumijeva razmatranje načela ljudskih prava u svim fazama izrade proračuna. Time se osigurava da se dodjelom proračunskih sredstava doprinosi prioriteta grada u području ljudskih prava. Time se također doprinosi povećanju sudjelovanja građana, čime se povećava odgovornost i transparentnost. Odredbama o ljudskim pravima u postupcima javne nabave jamči se da vanjski pružatelji usluga pružaju usluge kojima se ispunjavaju i poštuju ljudska prava.

15

16

17

18

19

20

KLJUČNI RESURSI

- **Ostvarivanje ljudskih prava putem vladinih proračuna,** Ured UN-a za ljudska prava – OHCHR
- **Što je rad na proračunu u kojem su ljudska prava prioritet?**, škotsko Povjerenstvo za ljudska prava
- **Javna nabava i ludska prava te Provođenje promjena putem javne nabave: Priručnik o ljudskim pravima za tvorce politika i stručnjake u području javne nabave,** danski Institut za ludska prava

PRIMJER IZ PRAKSE

Beč od 2006. uključuje rodnu perspektivu u izradu proračuna u okviru svojih npora u području **uključivanja rodno osviještene politike**. U okviru postupka razmatra se tko ima koristi od dodjele proračunskih sredstava, čime se pomaže u osiguranju rodne uravnoteženosti finansijskog planiranja.

Uspostava i provedba lokalnog akcijskog plana za ljudska prava

16

Zaštita i provedba ljudskih prava zahtijevaju dugoročno i kratkoročno djelovanje. Lokalni akcijski plan pomaže u osmišljavanju i provedbi skupa mjera, politika i inicijativa utemeljenih na lokalnim potrebama i zabrinutostima. Taj bi skup trebao uključivati kratkoročne i dugoročne posebne ciljeve, aktivnosti za njihovo postizanje i pokazatelje za mjerjenje njihova učinka.

KAKO?

Uspostavite trenutačni osnovni scenarij za procjenu stanja na terenu, čime se utvrđuju trenutačni nedostatci u pogledu ljudskih prava i omogućuje mjerjenje napretka tijekom vremena.

Uključite lokalne dionike u upravi i izvan nje, uključujući osoblje na terenu, kako biste bolje razumjeli što najbolje funkcionira te kako bi se razvila suodgovornost i zajednička nadležnost.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Madrid je uspostavio **lokalni strateški plan za ljudska prava za razdoblje 2017.-2019**. Planom su obuhvaćena 22 cilja i prava u pet tematskih područja, na temelju savjetovanja s građanima, upravom i civilnim društvom.

Bordeaux provodi **akcijski plan za borbu protiv diskriminacije** na temelju dokaza prikupljenih tijekom okruglih stolova i dijaloga s pojedincima i nevladnim organizacijama te u okviru ankete koju je provela Promatračica za jednakost i borbu protiv diskriminacije.

U **Utrechtu** je **studija iz 2011.** bila prva studija koja se bavila dodirnim točkama između općinskog rada i ljudskih prava. Studija je pomogla u mapiranju rada grada i ljudskih prava te je poslužila kao polazna točka.

Povežite svoj lokalni akcijski plan s relevantnim nacionalnim, europskim i međunarodnim politikama i strategijama.

KLJUČNI RESURSI

- **Priručnik o nacionalnim planovima djelovanja u području ljudskih prava**, Ured UN-a za ljudska prava – OHCHR
- **Nacionalni planovi djelovanja u području ljudskih prava u EU-u**, FRA

17

KAKO?

Zatražite stručni savjet kako biste unaprijed procijenili mogući učinak odluka na ljudska prava.

Zatražite savjet neovisnih stručnjaka ili stručnjaka u tehničkim područjima jer su neovisni savjeti ključni za vjerodostojnost.

Osigurajte transparentnost postupka i njegovih rezultata.

Provjera usklađenosti lokalnih odluka s ljudskim pravima

Gradovi i druge lokalne vlasti nositelji su dužnosti. To znači da moraju osigurati da su sve njihove odluke, politike i aktivnosti u skladu s ljudskim pravima. To mogu provjeriti na sljedeći način:

- osiguravanjem toga da u svojem radu poštuju i provode obvezne nacionalnim pravom, pravom EU-a i međunarodnim pravom,
- provedbom samoprocjene negativnih i pozitivnih učinaka na ljudska prava koje bi lokalne mjere mogle proizvesti (*ex ante*),
- uspostavom mehanizama za procjenu svih pozitivnih i negativnih učinaka na ljudska prava i djelovanje u skladu sa zaključcima (*ex post*).

KLJUČNI RESURSI

- Preporuka o **demokratskoj odgovornosti izabranih predstavnika i izabranih tijela na lokalnoj i regionalnoj razini**, Vijeće Europe
- Različiti **vodiči i brošure**, kao što su pravo glasa na lokalnoj razini, sprječavanje korupcije, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti, Vijeće Europe

PRIMJERI IZ PRAKSE

Vijeće za ljudska prava u Grazu prati stanje ljudskih prava i svake godine izvješćuje o njemu, uključujući u **izbornim kampanjama**, ocjenjivanjem usklađenosti izbornog materijala, govorâ i intervjuâ svih političkih stranaka s ljudskim pravima.

U **Swanseaju postupak nadzora**, koji vode „vijećnici za nadzor”, pomaže u pozivanju članova kabineta na odgovornost, davanju glasa građanima i poboljšanju pružanja javnih usluga.

Praćenje i ocjenjivanje rada grada na participativan način

18

Lokalne uprave trebale bi redovito ocjenjivati kako njihove politike i djelovanja utječu na ljudska prava. Gradovi putem praćenja i evaluacije mogu utvrditi što najbolje funkcionira, otkriti probleme koji zahtijevaju daljnje djelovanje, pomoći u stvaranju novih ideja te povećati odgovornost i transparentnost javnih službi. Time se jača povjerenje javnosti.

KAKO?

Razmislite o tome kako najbolje pratiti i ocjenjivati politike u svojem lokalnom kontekstu.

Iskoristite postojeće okvire pokazatelja (npr. ciljevi održivog razvoja) ili mehanizme preispitivanja za tematska pitanja (npr. međukulturalnost, jednakost i nediskriminacija, prava djeteta, uključivanje Roma).

Uključite korisnike i civilno društvo u taj proces.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Akcijski plan Lunda za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2020.-2021. temeljio se na evaluaciji plana za razdoblje 2019.-2020. U izradi novog plana u obzir su uzete povratne informacije dobivene od učenika, nastavnika i ostalog osoblja putem anketa.

Bonn je iskoristio okvir **pokazatelja za njemačke gradove, okruge i općine** kako bi pomogao gradu da **prati napredak** svojeg rada na ciljevima održivog razvoja na transparentan način.

KLJUČNI RESURSI

- **Pokazatelji ljudskih prava – vodič za mjerjenje i provedbu**, Ured UN-a za ljudska prava – OHCHR
- **Praćenje i evaluacija nacionalne urbane politike:** vodič, UN-Habitat
- **Indeks interkulturnalnih gradova**, Program Interkulturni gradovi, Vijeće Europe

19

KAKO?

Ispričajte ljudsku priču koja se krije iza statistike.

Identificirajte „prvake“ koji mogu dati vjerodostojan glas vašoj poruci. To mogu biti vode zajednica, utjecajne osobe na društvenim mrežama ili osobe čija su prava pogodjena.

Proslavite uspješne lokalne inicijative (npr. dodjelom nagrada, oznaka ljudskih prava, sportskih ili kulturnih događanja).

Podizanje razine osviještenosti o ljudskim pravima

Za ostvarivanje ljudskih prava potrebni su povjerenje i potpora javnosti. Gradovi ih mogu postići učinkovitom komunikacijom i promicanjem ljudskih prava putem općih kampanja za podizanje razine osviještenosti, kao i ciljanim inicijativama, npr. za nastavnike, policiju ili pružatelje zdravstvene skrbi.

PRIMJERI IZ PRAKSE

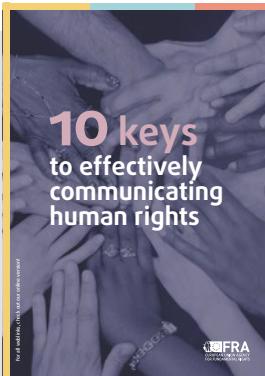
Strategija Barcelone za borbu protiv glasina čini sastavni dio sveobuhvatnog pristupa grada promicanju jednakosti i borbi protiv diskriminacije i mržnje. Strategija pomaže u podizanju razine osviještenosti o glasinama, predrasudama i stereotipima te razotkrivanju tih glasina i stereotipa, pruža alate i resurse za borbu protiv širenja glasina te se njome potiče dijalog o međukulturnim odnosima.

Gdansk svake godine organizira **Tjedan demokracije**, tijekom kojeg se održavaju rasprave, radionice, sastanci i projekcije kojima se slave sudjelovanje, demokracija i ljudska prava. Grad je 2021. u suradnji s Europskim odborom regija također pokrenuo dodjelu nagrade **Gradonačelnik Paweł Adamowicz** za hrabrost i izvrsnost u promicanju slobode, solidarnosti i ravnopravnosti.

KLJUČNI RESURSI

- **Priručnik za govor o ljudskim pravima**, Vijeće Europe
- **Alternativni diskurs i uključiva komunikacija**, Program Interkulturalni gradovi, Vijeće Europe
- **Pozitivan doprinos: vaš praktični vodič za borbu protiv dezinformacija**, FRA

Zalaganje za ljudska prava nikada nije bilo važnije!

Međunarodne organizacije za ljudska prava diljem Europe udružile su snage s FRA-om te ujedinjeno stope iza „Deset ključnih savjeta za učinkovito informiranje o ljudskim pravima“.

To su ključni elementi za rad na, primjerice, izražavanju zajedničkih vrijednosti, stvaranju koalicija, gajenju nade i vođenju kroz jezik. Kako biste saznali više, pogledajte **popis** videozapisa (2021.) i **brošuru** (2018.).

Primjerice, u kampanji za **zaustavljanje dječjeg rada** oglašivačka agencija Glasnost, organizacija Hivos People Unlimited i gradska uprava Den Haaga iskoristili su nove glasove utjecajnih osoba s Instagrama za širenje svoje poruke. „Davanjem vjerodostojnog glasa poruci“ inicijativa je pomogla u dosezanju više od 100 000 pratitelja te je privukla pozornost mlade publike i glavnih medija.

20

KAKO?

Gradske mreže o različitim temama mogu utvrditi i uključiti aspekte ljudskih prava.

Programom EU-a „**Građani, jednakost, prava i vrijednosti**“ gradovima se pružaju finansijska sredstva za izgradnju kapaciteta, promicanje vrijednosti, podupiranje građanskog sudjelovanja itd.

Gradovi mogu razmotriti suradnju na razvoju oznake ili postupka akreditacije za gradove koji su u skladu s **okvirom gradova ljudskih prava u EU-u**.

KLJUČNI RESURSI

- Ključne transnacionalne mreže navedene su na kraju ovog vodiča.

Transnacionalna suradnja i doprinos istorazinskoj razmjeni i uzajamnom učenju između gradova o ljudskim pravima

Gradovi i druge lokalne vlasti inovacijski su laboratoriji za rad u području ljudskih prava. Istorazinske razmjene, bratimljenje gradova i razmjene informacija gradova u mrežama mogu pomoći u dijeljenju zajedničkih izazova i rješenja, podupiranju uzajamnog učenja i izgradnji kapaciteta za „lokalizaciju“ ljudskih prava.

PRIMJERI IZ PRAKSE

Pakt slobodnih gradova objedinjuje **Bratislavu, Budimpeštu, Prag i Varšavu** u svrhu promicanja demokracije, pluralizma, otvorenosti i kulturne raznolikosti. U 2021. inicijativi se pridružilo **20 gradova**, uključujući **Amsterdam, Barcelonu, Firencu, Frankfurt, Gdansku, Ljubljano, Mannheim, Pariz, Rijeku, Stuttgart, Beč i Zagreb**. Pakt pomaže u suradnji s EU-om u područjima od zajedničkog interesa, udruživanju resursa i pružanju prilika za suradnju u različitim temama (npr. održivost, socijalna uključenost, digitalna agenda).

Forum za socijalna pitanja mreže Eurocities pokrenuo je digitalnu platformu kako bi članovima svoje mreže pomogao u pružanju potpore razmjeni informacija o ljudskim pravima i inicijativi za gradove ljudskih prava.

Dodatni korisni resursi

- **Pristup podatcima koji se temelji na ljudskim pravima (A human rights-based approach to data)**, Ured UN-a za ljudska prava – OHCHR
- **Godišnje izvješće o pokazateljima ljudskih prava (Annual human rights indicator report)**, Koalicija York: grad ljudskih prava
- **Ljudska prava na lokalnoj razini: Kako državne i lokalne vlasti mogu iskoristiti ljudska prava za unapređenje lokalne politike (Bringing human rights home: How state and local governments can use human rights to advance local policy)**, Pravni fakultet Sveučilišta Columbia, Institut za ljudska prava
- **Komunikacija o ljudskim pravima (Communicating human rights)**, Evropska mreža nacionalnih institucija za ljudska prava
- **Nagrada Europske prijestolnice uključivosti i raznolikosti**, EU
- **Pet koraka u pravom smjeru – pristup koji se temelji na ljudskim pravima (Five steps in the right direction – a human rights-based approach)**, regija Västra Götaland
- **Uključivanje rodne perspektive u izradu proračuna: priručnik (Gender budgeting: Step-by-step toolkit)**, Evropski institut za ravnopravnost spolova
- **Vodeća načela za grad ljudskih prava utvrđena u Gwangjuu (Gwangju guiding principles for a human rights city)**, Svjetski forum gradova ljudskih prava 2014. (Gwangju, Južna Koreja)
- **Priručnici o ljudskim pravima** (npr. zaštita podataka, prava djeteta), FRA
- **Ljudska prava i lokalne vlasti – pouke iz europskih gradova ljudskih prava (Human rights and local government – lessons from human rights cities in Europe)**, Centar za ljudska prava, Sveučilište u Essexu
- **Pristup programiranju koji se temelji na ljudskim pravima (Human rights-based approach to programming)**, Organizacija UN-a za obrazovanje, znanost i kulturu

(UNESCO)

- **Gradovi ljudskih prava (Human rights cities)**, Narodni pokret za obrazovanje u području ljudskih prava
- **Gradovi i regije ljudskih prava – švedska i međunarodna perspektiva (Human rights cities and regions – Swedish and international perspectives)**, Institut Raoul Wallenberg i Švedska Udruga lokalnih vlasti i regija
- **Pokazatelji gradova ljudskih prava (Human rights cities indicators)**, Institut Raoul Wallenberg
- Priručnik o ljudskim pravima **Svezak 1.: Borba protiv diskriminacije (Volume 1: Fighting against discrimination)** i **Svezak 2.: Socijalna prava (Volume 2: Social rights)**, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti, Vijeće Europe
- **Ljudska prava provode se na lokalnoj razini (Human rights go local)**, Međunarodni centar za promicanje ljudskih prava na lokalnoj i regionalnoj razini pod pokroviteljstvom UNESCO-a
- **Pokazatelji i podaci za ljudska prava i održivi razvoj (Indicators and data for human rights and sustainable development)**, Danski institut za ljudska prava
- **Ostvarivanje prava – Vodič za lokalna i regionalna tijela**, FRA

Odabrane transnacionalne mreže u području ljudskih prava

- **Europska koalicija gradova protiv rasizma (ECCAR)**
- **Međunarodna koalicija uključivih i održivih gradova (ICCAR)**
- **Odbor Ujedinjenih naroda za gradove i lokalne vlasti za socijalnu uključenost, participativnu demokraciju i ljudska prava (UCLG-CSIPDHR)**
- **Mreža Eurocities**
- **Vijeće europskih općina i regija (CEMR)**
- **Skupština europskih regija (AER)**

- **Europska udruga za lokalnu demokraciju** (ALDA)
- **Strategija EU-a za dunavsku regiju**
- **Europski forum za sigurnost gradova** (EFUS)
- **Program Interkulturalni gradovi** (Vijeće Europe)
- **Inicijativa Gradovi prijatelji djece**
- **Mreža dugih gradova**
- **Mreža gradova ljudskih prava**
- **Gradovi za digitalna prava**

EUROPEAN UNION AGENCY
FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

PROMICANJE I ZAŠTITA VAŠIH TEMELJNIH PRAVA DILJEM EU-a —

FRA – AGENCIJA EUOPSKUE UNIJE ZA TEMELJNA PRAVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Beč – Austrija

Tel +43 158030-0 – Faks +43 158030-699

fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

twitter.com/EURightsAgency

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Ured za publikacije
Europske unije